

Artikelen

Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2003/1

Hans Langenberg

De economische groei is nog altijd gering. Volgens een raming is zij in het vierde kwartaal van 2002 uitgekomen op 0,3 procent. De arbeidsmarkt kende mede als gevolg hiervan een verdere verslechtering. De werkloze beroepsbevolking is verder gestegen en kwam gemiddeld over de maanden december–februari uit op 4,6 procent van de beroepsbevolking. Het aantal banen in het bedrijfsleven is in 2002 met 60 duizend gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Het totale aantal vacatures is in diezelfde periode afgenomen met 43 duizend. Wel zijn er aanwijzingen dat de arbeidsmarkt in het vierde kwartaal van 2002 iets minder snel is verslechterd dan in de periode ervoor.

1. Conjunctuur

De economische ontwikkeling is sinds begin 2001 sterk vertraagd. De volumegroei kwam in 2001 uit op 1,3 procent en in 2002 op 0,3 procent (raming). Dit terwijl de groei zowel in 1999 als in 2000 boven de 3 procent uitkwam. De cijfers over de meest recente periodes laten nog geen stijgende lijn zien. Volgens een raming is de economie in het vierde kwartaal met 0,3 procent gegroeid ten opzichte van diezelfde periode een jaar eerder. Ten opzichte van het derde kwartaal, en gecorrigeerd voor kalendereffecten, bedroeg de groei 0,1 procent. Dit betekent voortzetting van een lange reeks van kwartalen waarin de economie niet of nauwelijks groeit. Volgens voorspellingen van het Centraal Planbureau (CPB) zal de groei in 2003 uitkomen op 0,75 en in 2004 op 1,75 procent.

2. Banen van werknemers

De banengroei is mede als gevolg van de conjuncturele situatie sterk afgenomen. Kende het aantal banen van werknemers in 2000 en begin 2001 nog jaarommutaties van tegen de 200 duizend, in het vierde kwartaal bleef de groei beperkt tot 43 duizend. Daar komt bij dat de resterende banengroei het gevolg is van personeelsuitbreidingen in de zorg en bij de overheid. Het aantal banen bij particuliere bedrijven daalde in het vierde kwartaal met 60 duizend. De daling van het aantal banen bij particuliere bedrijven is ingezet in tweede kwartaal van 2002.

Een indicatie van de verslechterende arbeidsmarkt biedt ook de ontwikkeling van het aantal faillissementen. In 2002 zijn bijna 6 800 faillissementen uitgesproken. Dit is 16 procent meer dan een jaar eerder. Hiermee zet de stijging zich door die in 2000 begon.

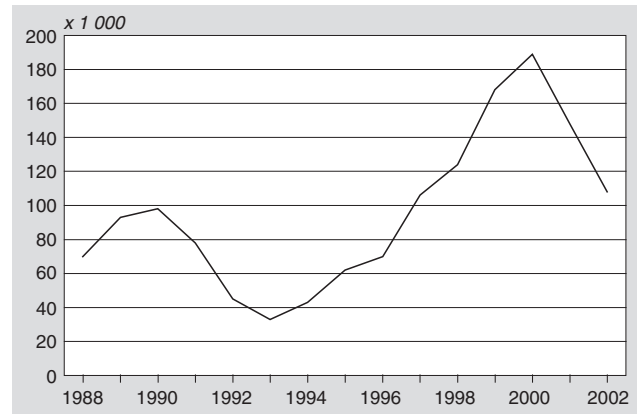
3. Vacatures

Het aantal vacatures daalt vanaf het derde kwartaal van 2001. De hoogste daling, op jaarbasis, vond plaats in het tweede en het derde kwartaal van 2002. Toen daalde het aantal vacatures met 56 duizend. In het vierde kwartaal pakte de daling met 43 duizend iets lager uit. Dit kan betekenen dat de daling in het vierde kwartaal enigszins is afgeremd: de jaarommutatie van –43 duizend kan voor een belangrijk deel gebaseerd zijn op dalingen in de eerste drie kwartalen van 2002. (Zie Jerry Weidum, Daling aantal vacatures vlak af.) Het aantal ontstane en vervulde vacatures laat een

overeenkomstige ontwikkeling zien. Beide aantallen daalden, maar de daling pakte geringer uit dan in voorgaande kwartalen.

Bekijken we de ontwikkeling van het aantal openstaande vacatures over een lagere periode, dan blijkt dat het huidige niveau nog altijd als vrij hoog moet worden beschouwd. Tijdens de recessie in de jaren 1993–1994 bereikte het aantal vacatures voor particuliere bedrijven een dieptepunt van 33 duizend (vierde kwartaal). Hierna begon het aantal vacatures te stijgen, totdat in 2000 een hoogtepunt werd bereikt van 189 duizend. Het huidige niveau van 108 duizend is vergelijkbaar met het niveau van 1997.

1. Aantal openstaande vacatures bij particuliere bedrijven¹⁾ (stand 31 december)

¹⁾ De vacature-enquête is in haar huidige vorm tot stand gekomen in 1988. In de beginjaren werden vacatures bij de overheid echter buiten beschouwing gelaten. De volledige overheid is pas meegenomen met de enquête vanaf 1997. Langere tijdreeksen zijn daarom alleen beschikbaar voor de vacatures bij particuliere bedrijven.

Bron: CBS, Vacature-enquête.

4. Werkloosheid

Het verloop van de werkloosheid hangt sterk samen met de ontwikkeling van het aantal vacatures. Na jarenlange krimp van de werkloosheid werd in de zomer van 2001 een 'dieptepunt' bereikt van 236 duizend (seizoensgecorrigeerd). Hierna begon de werkloosheid te stijgen. Na anderhalf jaar is de werkloze beroepsbevolking met zo'n 100 duizend personen gegroeid. Het tempo waarmee de werkloosheid stijgt, is in de tweede helft van 2002 wel iets gedaald. Rond de zomer van 2002 versnelde de (over zes maanden) gemiddelde stijging van de werkloosheid tot een piek van 8 duizend per maand. Hierna is de groei enigszins afgevlakt. Volgens de meest recente cijfers (t/m februari 2002) is de groei gedaald tot 4 duizend per maand. De werkloosheid over de periode december–februari besloeg 4,6 procent van de beroepsbevolking.

Voor het CBS staat sinds begin dit jaar het begrip 'werkloze beroepsbevolking' centraal als kengetal voor de werkloosheid. Dit begrip komt in de plaats van de 'geregistreerde werkloosheid', die

overigens nog steeds wordt gemeten. Het voornaamste verschil tussen de twee begrippen draait om de vraag of iemand ingeschreven moet zijn bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) om mee te tellen als werkloze. Voor de afbakening van de 'werklo-

ze beroepsbevolking' is dit *niet* maatgevend (zie CBS-Persbericht 'Werkloosheid stijgt verder'. PB03-033, 19 februari 2003, met bijbehorende toelichting 'Maandelijkse cijfers over de werkloze en werkzame beroepsbevolking').